

Besl. O. nr. 74

(2004-2005)

Odelstingsbeslutning nr. 74

Jf. Innst. O. nr. 82 (2004-2005) og Ot.prp. nr. 50 (2004-2005)

År 2005 den 19. mai holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-9 oppheves.

Kapittel XII skal lyde:

Kapittel XII. Varsling, rapportering og undersøkelse av luftfartsulykker og luftfartshendelser m.m.

A. Fellesbestemmelser

§ 12-1. Undersøkelsesmyndighetens oppgaver og uavhengighet

Undersøkelse av luftfartsulykker og luftfartshendelser skal skje ved den myndighet departementet bestemmer. Formålet med undersøkelsen er å forbedre sikkerheten og forebygge luftfartsulykker.

Undersøkelsesmyndigheten skal klarlegge hendelsesforløp og årsaksfaktorer, utrede forhold av betydning for å forebygge luftfartsulykker og avgi undersøkelsesrapport som nevnt i § 12-21.

Undersøkelsesmyndigheten skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar. Undersøkelsen skal foregå uavhengig av annen etterforskning eller undersøkelse som helt eller delvis har slikt formål.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter om undersøkelsesmyndighetens arbeid etter dette kapitlet, herunder om samarbeid og utveksling av opplysninger med andre land og internasjonale organisasjoner i den grad det følger av internasjonale avtaler som Norge har inngått.

§ 12-2. Luftfartsmyndighetens oppgaver etter dette kapitlet

Luftfartsmyndigheten skal etablere en ordning for innsamling, bearbeiding, vurdering, lagring og forvaltning av opplysninger med den hensikt å forebygge luftfartsulykker. Luftfartsmyndigheten skal også ha ansvar for utveksling av slike opplysninger i forhold til utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner som jobber med flysikkerhet.

Luftfartsmyndigheten skal vurdere rapportene som undersøkelsesmyndigheten avgir, med tanke på å identifisere og iverksette tiltak som kan bedre flysikkerheten. Luftfartsmyndigheten kan gi pålegg om oppfølging av sikkerhetstilrådingene til den som driver virksomhet etter loven her.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter om luftfartsmyndighetens arbeid etter dette kapitlet, herunder om samarbeid og utveksling av opplysninger med andre land og internasjonale organisasjoner i den grad det følger av internasjonale avtaler som Norge har inngått.

§ 12-3. Definisjon av luftfartsulykke og luftfartshendelse

Med luftfartsulykke menes en uønsket begivenhet som inntreffer i forbindelse med bruken av et luftfartøy i tidsrommet fra en person går om bord i fartøyet med flyging som formål til alle har forlatt fartøyet, og som medfører at noen dør eller blir alvorlig skadet, eller fartøyet blir påført betydelige skader.

Med luftfartshendelse menes et driftsavbrudd, en feil, eller annen uregelmessig omstendighet, som har

eller kan ha påvirket flysikkerheten, og som ikke har medført en luftfartsulykke.

Med alvorlig luftfartshendelse menes en luftfartshendelse der omstendighetene tilsier at det nesten inntrådte en luftfartsulykke.

Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om hva som regnes som luftfartsulykke, luftfartshendelse og alvorlig luftfartshendelse.

B. Varsling av luftfartsulykker og luftfartshendelser mv.

§ 12-4. Generell varslingsplikt

Enhver som blir vitne til en luftfartsulykke, skal straks varsle nærmeste enhet av lufttrafikkjentesten, nærmeste politimyndighet eller Hovedredningssentralen om ulykken. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende er kjent med at varsel allerede er gitt. Det samme gjelder den som finner et luftfartøy, deler av et luftfartøy eller andre ting under forhold som tyder på at det har inntruffet en luftfartsulykke. De som mottar varsel skal straks varsle hverandre, samt undersøkelsesmyndigheten og luftfartsmyndigheten.

Departementet kan gi forskrifter om varslingsplikt og videreformidling av varsel etter første ledd.

§ 12-5. Varslingsplikt for særlige persongrupper

Inntreffer en luftfartsulykke, skal fartøysjefen, andre flygebesetningsmedlemmer, bruker av luftfartøyet, eier av luftfartøyet, ansatte i flysikringstjenesten og bakketjenesten straks varsle nærmeste enhet av lufttrafikkjentesten, nærmeste politimyndighet eller Hovedredningssentralen om ulykken. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende er kjent med at varsel allerede er gitt. De som mottar varsel skal straks varsle hverandre, samt undersøkelsesmyndigheten og luftfartsmyndigheten.

Inntreffer det en alvorlig luftfartshendelse, skal fartøysjefen, andre flygebesetningsmedlemmer, bruker av luftfartøyet, eier av luftfartøyet, ansatte i flysikringstjenesten og bakketjenesten straks varsle undersøkelsesmyndigheten om hendelsen. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende er kjent med at varsel allerede er gitt. Undersøkelsesmyndigheten varsler luftfartsmyndigheten.

Departementet kan gi forskrifter om varslingsplikt og videreformidling av varsel etter denne paragrafen.

C. Redningstjenesten

§ 12-6. Forskriftskompetanse mv.

Departementet gir forskrifter om ettersøknings- og redningstjeneste i tilfelle hvor luftfartøy er saknet, i nød eller forulykket. Herunder kan gis bestemmelser om plikt for enkeltpersoner, bedrifter og organisasjoner til å medvirke ved forberedelsen og gjennomfø-

ringen av ettersøknings- og redningstiltak, og om godtgjøring for slik medvirkning.

§ 12-7. Erstatning for utgifter til ettersøking mv.

Når det finnes grunn til det og internasjonal overenskomst ikke er til hinder, kan vedkommende departement pålegge fartøyet eier eller bruker å erstatte helt eller delvis statens utgifter til ettersøking av saknet fartøy. Det samme gjelder redningsutgifter for så vidt de ikke blir dekket ved bergelønn.

D. Berging

§ 12-8. Om bergelønn mv.

Den som berger eller medvirker til å berge et luftfartøy som er i nød eller forulykket, ombordværende gods eller noe som har hørt til fartøyet eller godset, har krav på bergelønn etter reglene i sjøloven kapittel 16, enten bergingen er foregått til sjøs, til lands eller i luften. Rett til andel i bergelønnen har også den som har reddet eller medvirket til redning av menneskeliv fra fartøyet under den nød som har gitt anledning til bergingen.

Godtgjøring kan også kreves for ekstraordinære utgifter som har vært nødvendige for å bevare fartøyet eller gods fra fartøyet. De i første ledd nevnte regler om berging gjelder tilsvarende for slik godtgjøring.

Dersom arbeidet er avsluttet her i riket, har fordringshaveren tilbakeholdsrett og panterrett i fartøyet eller godset med prioritet foran alle andre rettigheter. Er det flere slike panterettigheter, går de som grunner seg på en senere hendelse foran de som grunner seg på en tidligere. Eieren av gods har ikke personlig ansvar for fordringen.

Panteretten i gods faller bort når dette utleveres, og panteretten i fartøyet etter 3 måneder dersom den ikke anmerkes i Norges luftfartøyregister og beløpet godkjent eller sak reist om panteretten. Søksmål kan reises på det sted hvor arbeidet er avsluttet, eller hvor fartøyet eller godset er.

E. Rapportering og innsamling av opplysninger om luftfartsulykker og luftfartshendelser mv.

§ 12-9. Rapportering av opplysninger

Departementet kan i forskrift bestemme at følgende personer plikter å rapportere opplysninger om luftfartsulykker og luftfartshendelser til undersøkelsesmyndigheten og luftfartsmyndigheten:

1. fartøysjefer og andre flybesetningsmedlemmer,
2. bruker og eier av luftfartøy,
3. konstruktører og produsenter av luftfartøy, samt personer som foretar vedlikehold på eller modifikasjon av luftfartøy,
4. personer som signerer attest for utført vedlikehold,

5. ansatte i flysikringstjenesten, jf. § 7-4,
6. ansvarlige for administrasjonen av landingsplasser med konsesjon i medhold av lovens kapittel VII, B,
7. personer som utfører oppgaver i forbindelse med betjening av et luftfartøy på bakken, eller
8. personer ansatt i bakketjenesten ved landingsplasser, og
9. andre personer som kommer i befatning med opplysninger som kan bidra til å forebygge luftfartsulykker.

I forskriftene kan departementet presisere hvilke persongrupper som omfattes av nr. 1-9, gi utfyllende bestemmelser om hvilke opplysninger som skal rapporteres, hvilke myndigheter det skal rapporteres til og måten det skal skje på.

§ 12-10. Bruk av data fra systemer som registrerer lyd og bilde

Undersøkelsesmyndigheten skal ha tilgang til data fra ethvert system for vedvarende eller regelmessig registrering av lyd eller bilde fra førerkabinen om bord i luftfartøyer, eller tilsvarende registrering i tårnkabin eller kontrollrom for lufttrafikkstjenesten. Undersøkelsesmyndigheten har ikke anledning til å utlevere slikt materiale til andre. Utskrift av registrert lyd eller kopi av bilder kan likevel utleveres til bruk som bevis i en straffesak eller sivil sak for domstolene etter rettens kjennelse. Retten kan bare godkjenne utlevering etter tredje punktum dersom behovet for utlevering i den konkrete saken veier tyngre enn faren for at man ved slik utlevering vanskeliggjør undersøkelsesmyndighetens arbeid med den aktuelle saken eller fremtidige nasjonale eller internasjonale undersøkelser.

Departementet kan ved forskrift bestemme hvilke registreringssystemer for lyd og bilde som er omfattet av første ledd.

§ 12-11. Bruk av data fra systemer som ikke registrerer lyd og bilde

Departementet kan i forskrift gi regler om at den som driver ervervsmessig luftfartsvirksomhet eller lufttrafikkstjeneste plikter å ha interne rutiner og systemer for bearbeiding, analyse og bruk av opplysninger fra tekniske innretninger som vedvarende registrerer andre data enn lyd eller bilde. Reglene om forbud mot sanksjoner fra arbeidsgiver i § 12-31 gjelder tilsvarende for opplysninger som er fremkommet gjennom systemet nevnt i første punktum.

Departementet kan ved forskrift bestemme hvilke registreringssystemer som er omfattet av første ledd.

F. Undersøkelse av ulykker og hendelser mv.

§ 12-12. Undersøkelsesplikt

Undersøkelsesmyndigheten skal undersøke luftfartsulykker og alvorlige luftfartshendelser. Andre luftfartshendelser skal undersøkes i den grad dette antas å kunne gi ny kunnskap som kan brukes til å forebygge luftfartsulykker.

§ 12-13. Iverksetting av undersøkelse og undersøkelsens omfang

Når undersøkelsesmyndigheten har mottatt varsel etter §§ 12-4 eller 12-5, skal den straks avgjøre om det er behov for å iverksette umiddelbar undersøkelse. Når undersøkelsesmyndigheten mottar rapport etter § 12-9, skal den uten ugrunnet opphold avgjøre om og når det skal iverksettes undersøkelse.

Undersøkelsesmyndigheten avgjør selv omfanget av undersøkelsen og hvordan den skal gjennomføres. Ved avgjørelsen skal undersøkelsesmyndigheten blant annet ta hensyn til hvilken lærdom undersøkelsen forventes å gi med tanke på å forbedre sikkerheten, ulykken eller hendelsens alvorlighetsgrad, dens innvirkning på luftfartssikkerheten generelt og om den inngår i en serie av ulykker eller hendelser.

Undersøkelsesmyndigheten kan uten hensyn til tidligere avgjørelser beslutte å undersøke forhold ved en eller flere luftfartsulykker eller luftfartshendelser.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter om undersøkelsesmyndighetens oppgaver og kompetanse etter paragrafen her.

§ 12-14. Forbud mot å fjerne vrakrester mv.

Et luftfartøy som er skadet i luftfartsulykke, vrakrester eller andre ting fra et slikt fartøy og spor etter ulykken, må ikke fjernes eller røres uten samtykke fra undersøkelsesmyndigheten og politiet, med mindre det er nødvendig for å redde eller avverge fare for liv eller eiendom eller for å hindre at noe som kan ha betydning for undersøkelsen, ødelegges eller forsvinner.

§ 12-15. Tiltak for å fremskaffe opplysninger

Undersøkelsesmyndigheten har rett til å benytte privat grunn og kan kreve å få undersøke og ta i besittelse fartøy, vrakrester, dokumenter og andre ting i den utstrekning den trenger det for å kunne utøve sitt verv. Herunder skal undersøkelsesmyndigheten gis tilgang til resultater fra undersøkelser av personer som har vært involvert i ulykken eller hendelsen, og obduksjon av dødsofre. Den kan påby legeundersøkelse etter reglene i § 6-11 tredje ledd. Om nødvendig kan undersøkelsesmyndigheten kreve hjelp av politiet.

§ 12-16. Forklaringsplikt til undersøkelsesmyndigheten mv.

Enhver plikter på forlangende, og uten hensyn til taushetsplikt, å gi undersøkelsesmyndigheten de opplysninger han eller hun sitter inne med om forhold som kan være av betydning for undersøkelsen. Enhver som forklarer seg har rett til å la seg bistå av advokat eller annen person under forklaringen.

§ 12-17. Bevisopptak

Undersøkelsesmyndigheten kan kreve bevisopptak utenfor rettssak etter reglene i tvistemålsloven kapittel 20, uten hensyn til de vilkår som etter tvistemålsloven § 267 ellers gjelder for adgangen til å kreve bevisopptak.

§ 12-18. Rettigheter for dem saken angår

Når undersøkelsesmyndigheten iverksetter undersøkelse, skal den så vidt mulig underrette fartøyet eier, bruker, forsikrer og andre som saken angår om dette. Slik underretning skal gis så snart som mulig, og skal opplyse om rettighetene etter annet ledd i paragrafen her og etter § 12-22 første ledd.

Innen undersøkelsen avsluttes, skal de som er nevnt i første ledd gis adgang til å fremkomme med opplysninger og synspunkter om luftfartsulykken eller luftfartshendelsen og dens årsaksfaktorer. De bør også gis adgang til å være til stede under undersøkelsen og ha rett til å gjøre seg kjent med dokumentene, i den utstrekning undersøkelsesmyndigheten finner at dette kan skje uten hinder for undersøkelsen. Annet punktum gjelder med de begrensninger som følger av taushetsplikten, jf. § 12-19.

Departementet kan gi utfyllende forskrifter til paragrafen her.

§ 12-19. Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for undersøkelsesmyndigheten, har taushetsplikt etter forvaltningsloven om det som de får kjennskap til under utførelsen av sitt arbeid. Forvaltningsloven § 13b første ledd nr. 6 gjelder likevel ikke.

Når personer som nevnt i første ledd mottar opplysninger som er undergitt strengere taushetsplikt enn det som følger av forvaltningsloven, skal tilsvarende strenge taushetsplikt gjelde, med mindre tungtveiende offentlige hensyn tilsier at opplysningene bør kunne gis videre eller opplysningene er nødvendige for å forklare årsaken til luftfartsulykken eller luftfartshendelsen.

Personer som nevnt i første ledd har i tillegg taushetsplikt om alle opplysninger som er innrapportert i medhold av § 12-9, og opplysninger som er frem-

kommet under forklaring for undersøkelsesmyndigheten etter § 12-16. Dette gjelder ikke dersom tungtveiende offentlige hensyn tilsier at opplysningene bør kunne gis videre eller opplysningene er nødvendige for å forklare årsaken til en luftfartsulykke eller luftfartshendelse.

Opplysninger mottatt fra utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner som jobber med flysikkerhet, er taushetsbelagte etter reglene i første til tredje ledd, så langt de passer.

Taushetsplikt som nevnt i annet til fjerde ledd er ikke til hinder for at opplysningene bringes videre i den grad den som har krav på taushet samtykker, dersom opplysningene har statistisk form, eller dersom de er alminnelig tilgjengelig andre steder.

Opplysninger som er taushetsbelagte etter tredje ledd, kan gis videre til utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner når dette følger av internasjonale avtaler eller forpliktelser. Det samme gjelder når opplysningene er av vesentlig betydning for slike myndigheter eller organisasjoner, og vedkommende organ er underlagt taushetsplikt av minst samme omfang som undersøkelsesmyndigheten.

§ 12-20. Informasjon til luftfartsmyndigheten

Undersøkelsesmyndigheten skal fortløpende holde luftfartsmyndigheten underrettet om forhold som avdekkes i løpet av undersøkelsen, og sine egne foreløpige vurderinger av disse, i den grad dette anses nødvendig for flysikkerheten.

§ 12-21. Undersøkelserapport

Undersøkelsesmyndigheten skal utarbeide en rapport når den har undersøkt luftfartsulykker og alvorlige luftfartshendelser. Undersøkelsesmyndigheten tar selv stilling til om det er nødvendig å utarbeide rapport når den har undersøkt andre luftfartshendelser. Ved undersøkelsesmyndighetens vurdering av om det skal utarbeides en rapport, og hvilket omfang rapporten bør ha, skal den legge vekt på de hensynene som er nevnt i § 12-13 annet ledd.

Rapporten skal redegjøre for hendelsesforløpet og inneholde undersøkelsesmyndighetens uttalelse om årsaksforholdene. Rapporten skal også, så langt det er formålstjenlig, inneholde undersøkelsesmyndighetens eventuelle tilrådinger om tiltak som bør treffes eller vurderes med henblikk på å hindre lignende ulykker eller alvorlige hendelser i fremtiden.

Rapporten skal ikke inneholde referanser til enkeltpersoners navn eller adresse.

Undersøkelsesmyndighetens avgjørelse etter denne paragrafen kan ikke påklages.

§ 12-22. Behandlingen av utkast til undersøkelsesrapport

Før undersøkelsesmyndigheten sluttbehandler rapporten, skal et utkast til rapport etter anmodning forelegges for personer som nevnt i § 12-18 første ledd, med en rimelig frist for vedkommende til å gi uttalelse, med mindre særlige forhold tilsier at dette ikke gjøres. Luftfartstilsynet skal forelegges utkastet til rapport, med rimelig frist til å uttale seg. Retten etter første punktum gjelder bare de delene av utkastet til rapport som vedkommende på grunn av sin tilknytning til saken eller undersøkelsen har særlige forutsetninger for å uttale seg om.

Undersøkelsesmyndighetens avgjørelse etter denne paragrafen kan ikke påklages.

§ 12-23. Unntatt dokumentoffentlighet for utkast til undersøkelsesrapport

Undersøkelsesmyndighetens utkast til rapport er ikke offentlig.

§ 12-24. Forbud mot bruk som bevis i straffesak

Opplysninger undersøkelsesmyndigheten mottar i medhold av §§ 12-9 eller 12-16 kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak mot den som har gitt opplysningene.

G. Luftfartsmyndighetens lagring og bruk av opplysninger

§ 12-25. Luftfartsmyndighetens lagring av opplysninger

Opplysninger som luftfartsmyndigheten har mottatt i medhold av § 12-9, og som lagres med tanke på elektronisk videreformidling, skal ikke inneholde referanser til enkeltpersoners navn eller adresse. Det samme gjelder opplysninger luftfartsmyndigheten mottar fra undersøkelsesmyndigheten.

§ 12-26. Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for luftfartsmyndigheten har taushetsplikt etter reglene i § 12-19 så langt de passer.

§ 12-27. Rapporter om sikkerhetsnivået i sivil luftfart

Luftfartsmyndigheten kan publisere generelle rapporter som har som formål å informere offentligheten om sikkerhetsnivået i sivil luftfart. Slike rapporter skal ikke inneholde referanser til enkeltpersoners navn eller adresse.

§ 12-28. Forbud mot tilbakekall av sertifikat

Når luftfartsmyndigheten i medhold av §§ 12-9 og 12-20 mottar opplysninger om brudd på flyoperative eller flytekniske bestemmelser som er gitt i eller i medhold av §§ 4-1, 6-2 og 9-1 i denne lov, skal slike opplysninger ikke gi grunnlag for å tilbakekalle fra den som har gitt opplysningene, sertifikater som er utstedt eller godkjent av luftfartsmyndigheten.

Første ledd gjelder ikke dersom de aktuelle opplysningene gjør det klart at den som har gitt opplysningene ikke oppfyller fastsatte medisinske krav, eller av andre grunner er klart uskikket til å inneha sertifikatet.

§ 12-29. Forbud mot bruk som bevis i straffesak

Opplysninger luftfartsmyndigheten mottar i medhold av §§ 12-9 og 12-20 kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak mot den som har gitt opplysningene.

H. Forbud mot sanksjoner

§ 12-30. Forbud mot sivilt søksmål

Staten kan ikke anlegge sivilt søksmål på grunnlag av uaktsomme handlinger eller unnlatelser undersøkelsesmyndigheten eller luftfartsmyndigheten har blitt kjent med utelukkende som følge av opplysninger mottatt i medhold av §§ 12-9, 12-16 eller 12-20. Dette gjelder ikke når opplysningene som er gitt knytter seg til en luftfartsulykke, eller når den som har gitt opplysningene har opptrådt grovt uaktsomt.

§ 12-31. Forbud mot sanksjoner fra arbeidsgiver

En arbeidstaker som avgir rapport etter § 12-9 eller forklaring etter § 12-16, skal ikke som følge av dette utsettes for noen form for sanksjoner fra arbeidsgiverens side. Første punktum gjelder ikke tiltak som arbeidsgiveren iverksetter med hovedformål å forbedre arbeidstakerens kvalifikasjoner.

Første ledd gjelder ikke dersom de mottatte opplysningene viser at arbeidstakeren ikke oppfyller helsemessige krav til å inneha sin stilling, eller at arbeidstakeren selv har opptrådt grovt uaktsomt i forbindelse med den rapporterte ulykken eller hendelsen. Første ledd gjelder heller ikke omstendigheter knyttet til arbeidstakeren eller dennes handlinger og unnlatelser som er blitt kjent på annen måte enn gjennom arbeidstakerens rapportering eller forklaring som nevnt i første ledd.

I. Fjerning av vrakrester

§ 12-32. Fjerning av vrakrester utenfor landingsplass mv.

Dersom et havarert luftfartøy eller vrakrester eller annet fra et slikt fartøy er til hinder for den alminnelige ferdsel utenfor landingsplassen, eller på annen

måte er til fare eller ulempe, kan politiet sette en frist for at eieren, og eventuelt brukeren, skal rette forholdet. Oversittes fristen, kan politiet iverksette nødvendige tiltak på eierens og brukerens bekostning. Dersom eieren eller brukeren er ukjent, og det av hensyn til ferdselen eller av annen grunn er nødvendig å gjøre noe straks, kan politiet sette i verk tiltak uten at det gis noen frist.

Berit Brørby
president

II

Loven trer i kraft straks.

Forskrifter gitt i medhold av de lovbestemmelsene som erstattes av loven her, gjelder også etter at loven har trådt i kraft.

Finn Martin Vallersnes
sekretær